

VORES GRØNNE STYRKER

OM NÆRHED

ANSVARLIGHED

& MENNESKER

INDHOLD

FORORD	5
DET HANDLER OM NÆRHED	6
Udvikling af måltidssalater	8
Blomster redder porrer	9
GartnerHjælpen	10
Fleksibilitet & tilpasningsevne	12
Forlængelse af sæson med innovative produktionsmetoder	14
DET HANDLER OM ANSVARLIGHED	16
Overdækning sikrer kvalitets-kirsebær	18
Samarbejde bekæmper madspild	20
Grønne biomasser med høj fødevarerikkerhed	22
Innovation & teknologi	24
Automatisering	28
Lugevogne drevet af solceller	30
Klimavenlig salatproduktion	31
DET HANDLER OM MENNESKER	32
Lokal & social gevinst	38
TOP 10 GRØNTSAGER	40
TOP 10 FRUGT & BÆR	41

Vores grønne styrker er udgivet med støtte fra
Produktionsafgiftfonden for frugt og gartneriprodukter

”

Det er vigtigt for os alle at tage ansvar for lokal produktion. Vil vi have frugt og grønt fra vores jord, er vi nødt til at købe dem både i dag og i fremtiden – ellers vil der være forsvindende lidt lokalt produceret i fremtiden.

Benjamin Larsen, Markedschef, Cater Grønt

”

Vi oplever en klar præference for nationale produkter hos forbrugerne.

Kasper Kamp, Senior Category Manager, Salling Group

FORORD

De danske gartnere producerer frugt, bær og grønt hver eneste dag. Udviklingen går hurtigt, og der bliver ikke gået på kompromis. For der skal være en klar forskel på det, der bliver kørt, fløjet eller sejlet ind fra andre lande - og det vi producerer herhjemme.

På de følgende sider kan du læse om styrkerne ved den danske produktion af frugt og grønt, og om hvordan erhvervet skaber værdi for både forbrugere, producenter og samfundet som helhed. Og ikke mindst, hvordan du som ven af det grønne kan være med til at forme landskabet.

Vi dykker ned i tre nøgleområder og ser nærmere på de kvaliteter, der kendetegner den danske produktion af frugt og grønt.

*Johanne Birn, Lærke Lund og Peter Larsen-Ledet
Landbrug & Fødevarer / Dansk Gartneri*

●
NÆRHED

CASE

UDVIKLING AF MÅLTIDSSALATER

Der er godt gang i convenience-kategorien, og Rema 1000 ønskede nye spiseklare salater til deres convenience-køler. Det fik Gasa Nord Grønt, i samarbejde med producenten Dangrow, til at udvikle tre nye salater fra egne marker. For at gøre det muligt at levere spiseklare salater har Dangrow udviklet deres forretning, så de nu også står for dressingerne til salaterne og desuden tilføjer korn og nødder. Derudover bruger Dangrow, så vidt muligt egne grøntsager fra produktionen i convenience-produkterne for at minimere madspild.

GRØNNE AKTØRER

Dangrow • Gasa Nord Grønt
Rema 1000

●
NÆRHED

CASE

BLOMSTER REDDER PORRER

Hos Gartneriet Birkemosegaard blev porrerne angrebet af skadedyr. I stedet for pesticider valgte gartneriet en anden løsning: Blomster. Biblommen, der er kendt for sin skønhed, har nemlig vist sig at være mere end blot dekorativ. Ved at plante biblommer mellem porrerækkerne er antallet af skadedyr reduceret markant. Porrerne er blevet mere modstandsdygtige – så meget, at Birkemosegaard-planlægger at udbrede metoden til hele produktionen.

Selvom metoden har medført økonomiske ofre, har de miljømæssige gevinster været betydelige. Samtidig er biodiversiteten styrket, da nyttedyr indgår i løsningen og skaber balance i økosystemet. I samarbejde med Gasa Odense er porrerne afsat til f.eks Rema 1000 og Salling Group.

GRØNNE AKTØRER

Gartneriet Birkemosegaard • Gasa Odense
Rema 1000 • Salling Group

CASE

GARTNERHJÆLPEN

Med missionen om at redde skæve grøntvarer har Gasa Nord Grønt og Dansk Cater skabt GartnerHjælpen – et initiativ, der sikrer, at flere frugter og grøntsager finder afsætning.

Dagligt høstes mange kilo frugt og grønt fra de danske marker, som desværre ender i skraldespanden. Det skyldes, at afgrøderne afviger fra de gængse krav til størrelse og udseende.

Med GartnerHjælpen får de skæve frugter og grøntsager en ekstra chance, og samarbejdet mellem producenter og aftagere bidrager dermed til kampen mod madspild.

”

Med GartnerHjælpen gør vi en stor indsats for at redde madspild i første led. Ude ved avlerne foregår der en stor frasortering af gode frugter og grøntsager alene af den årsag, at varen er lidt for lille, lidt for stor, lidt for skæv eller skåret forkert. Årsager, som ikke har indflydelse på kvaliteten af varen, men kun på udseendet.

Benjamin Larsen, Markedschef, Cater Grønt

Fleksibilitet & tilpasningsevne

Landets gartnerier er gode til at tilpasse sig skiftende markedsforhold og forbrugerpræferencer. Gartnerierne er omstillingsparate i produktionen og kan introducere nye produkter eller sorter, der matcher kundernes behov.

Produktionen af frugt og grønt er i konstant udvikling. Det handler om at skabe smagfulde produkter af høj kvalitet og samtidig tilpasse sig forandringerne i klimaet og markedet, så forsynings-sikkerheden sikres

Den kontinuerlige udvikling er forudsætning for og en investering i fortsat at have danske producenter. Det er afgørende, hvis vi også i fremtiden vil have lokal produktion af frugt og grønt.

”

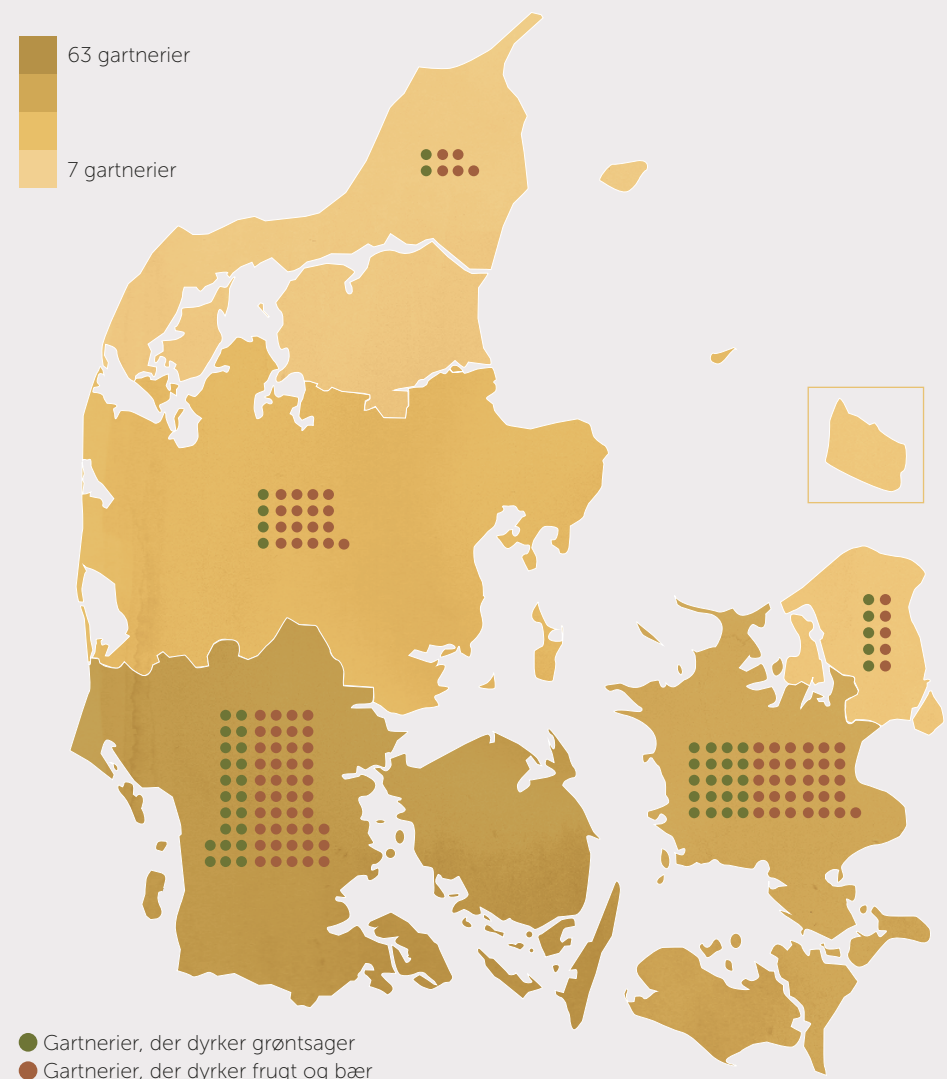
Vi vil rigtig gerne have lokale varer, blandt andet fordi det giver os mulighed for at påvirke, hvilke afgrøder der dyrkes. Selvfølgelig har vi brug for "mainstream-grønt", men vi har også behov for niche-produkter, hvor vi oplever at vi kommer tættere på produktionen.

Ninna Bundgaard, Køkkenchef, hotelkæden Sinatur Hotel & Konference

Her er landets mange gartnerier

Bær, frugt og grønt dyrkes både på friland og i væksthuse over hele landet. Her er nogle af de gartnerier, vi kender i dag (medlemmer af Dansk Gartneri). Der er gode muligheder for at starte et samarbejde, så tøv ikke med at række ud til dem.

Du kan finde gartnerierne online, ved at kontakte Gasa Nord Grønt eller Gasa Odense, eller spørge os hos Dansk Gartneri / Landbrug & Fødevarer.

Kilde: Dansk Gartneri / Landbrug & Fødevarer

CASE

FORLÆNGELSE AF SÆSON MED INNOVATIVE PRODUKTIONSMETODER

Hindbær er et skrøbeligt bær, der nemt tager skade af regn. Hos Hyldetoftegaard har nye og innovative dyrkningsmetoder med brug af tunneller, der beskytter mod både regn og blæst, gjort en stor forskel. Sæsonen er nu forlænget fra to-tre uger til hele tre måneder. De forbedrede vækstbetingelser har desuden øget både kvaliteten og leveringssikkerheden.

”

Vi har et rigtig godt samarbejde med de lokale avlere og besøger dem ofte. Det har gjort at vores relation er blevet endnu stærkere. Det lokale skaber en nærhedsfølelse og så er det nemmere at sætte ansigt og historie på.

Kaspar Kamp, Senior Category Manager, Fruit & Vegetables, Salling Group

”

Hos ISS arbejder vi hele tiden på at øge vores viden og indsigter, og her er besøg hos producenterne vigtige. For eksempel har vi afholdt en masterclass om regenerativt og økologisk landbrug på Skovsgaard Gods på Langeland, hvor vi havde fokus på græskar. Her handlede det om skånsomme dyrkningsmetoder, biodiversitet og om at forstå råvarens sæsonmæssige udvikling og dens rejse fra spire til tallerken.

Malte Sejer, Food sustainability Development Specialist, ISS

DET HANDLER OM ANSVARLIGHED

Der produceres fantastiske produkter her i landet - og det sker under nogle af de skrappeste krav/præmisser i verden.

Gartnerierne følger strenge standarder for fødevarer sikkerhed og kvalitetssikring i hele produktionsforløbet. Det indebærer sporbarhedssystemer, regelmæssige kontroller og certificeringer, som sikrer, at produkterne altid lever op til de højeste krav for både sikkerhed og kvalitet.

CASE

OVERDÆKNING SIKRER KVALITETS-KIRSEBÆR

Hos Lolle Frugt betyder plastikoverdækning på de søde kirsebær, at fugle og nedbør ikke kan skade dem, så bærrerne får lov at blive på træerne. Det højner kvaliteten og har resulteret i et bedre produkt, som kan afsættes til en højere pris.

”

Der er ingen tvivl om, at forsynings- og fødevarer sikkerhed er kritiske faktorer for den globale fødevarerproduktion. Særligt i takt med klimaforandringerne, som medfører lange perioder med varme, tørke og øget nedbør.

Samtidig er transparens og sporbarhed vigtige for os i gartneriet, og jeg har generelt stor tillid til, at vores producenter herhjemme lever op til krav og standarder – og at det sker under ordnede forhold.

Michael Kongstad, ejer af Glade Grønsager og næstformand i Dansk Gartneri

CASE

SAMARBEJDE BEKÆMPER MADSPILD

Madspild er en global udfordring, der påvirker hele værdikæden – fra producenter til forbrugere. Samarbejde på tværs af værdikæden kan spille en central rolle i at bekæmpe problemet, og en aktør, der har taget initiativ til dette, er Nordic Greens.

Gennem samarbejder med dagligvarehandlen, foreningen Stop Spild Af Mad og Odense Zoo har Nordic Greens formået at reducere deres madspild markant, fra 8,4 % i 2016 til blot 1,6 % i 2024.

GRØNNE AKTØRER

Nordic Greens • Odense Zoo
Stop Spild Af Mad

”

Der er styr på processerne i Danmark.

Kaspar Kamp, Senior Category Manager, Fruit & Vegetables, Salling Group

”

Oprindelse betyder meget for os, og en af de bedste ting ved vores producenter er, at jeg kan være tryk ved både fødevarer sikkerhed og kvalitet.

Benjamin Larsen, Markedschef, Cater Grønt

”

Vi har stor tillid til kontrolsystemet og til producenterne.

Ninna Bundgaard, Køkkenchef, hotelkæden Sinatur Hotel & Konference

CASE

GRØNNE BIOMASSER MED HØJ FØDEVARESikkerhed

Hos Månsson arbejdes der med bæredygtighed og cirkulær produktion for at minimere klima- og miljøbelastningen. Virksomheden har en omfattende økologisk ægproduktion, hvor gødningen, kombineret med andre biomasser, gør Månsson selvforsynende med økologisk gødning af høj kvalitet.

Biomasserne behandles i virksomhedens biogasanlæg, hvor de gennemgår en proces, der medfører, at den afgassede biomasse kan bruges som sikker og næringsrig gødning til grøntsagerne.

Innovation & teknologi

Investeringer i innovative produktionsmetoder og teknologier har markant øget både effektiviteten og produktiviteten, samtidig med at miljøpåvirkningen er blevet reduceret.

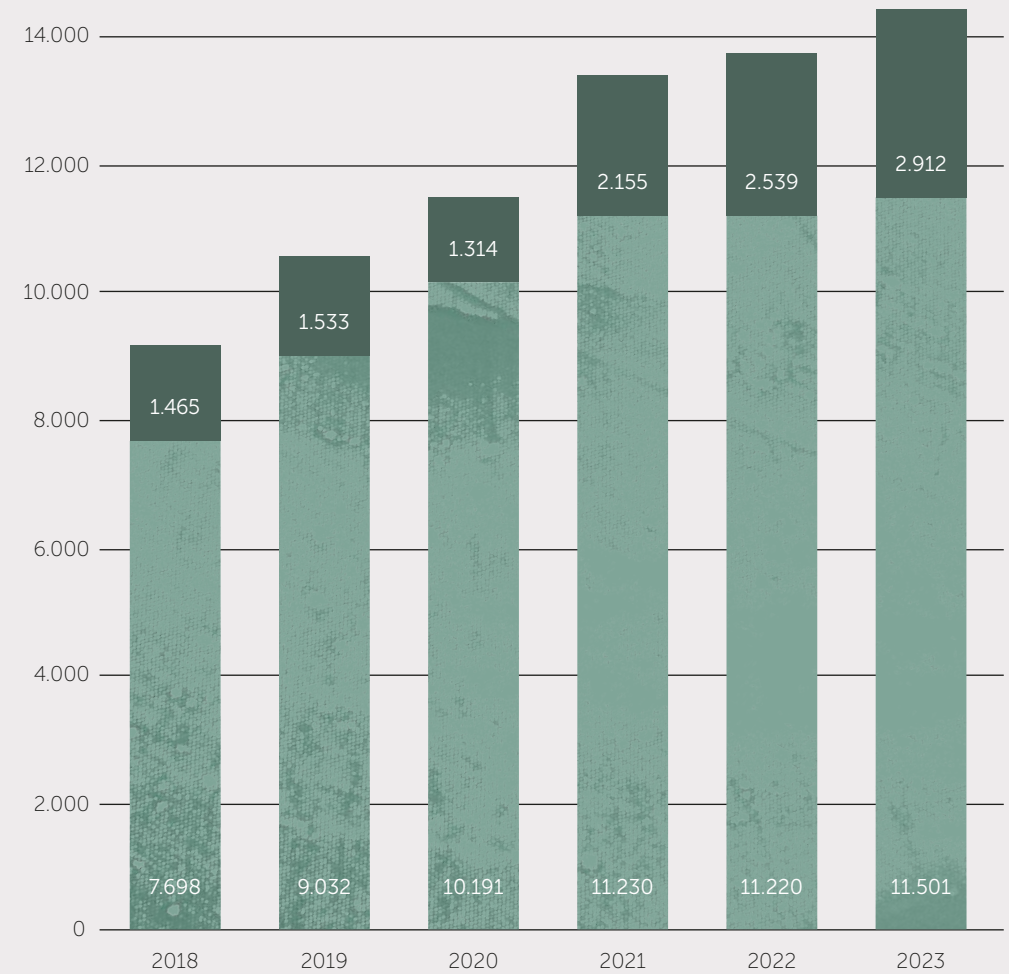
Den øgede interesse for at investere i ny teknologi placerer os i front, når det gælder teknologisk udvikling.

Gartnerierne arbejder dagligt med alternative energikilder, genbrug af ressourcer og miljøvenlige produktionsmetoder. I dag er robotter og præcisionsteknologier en integreret del af hverdagen hos producenterne, og de bidrager til både et højt kvalitetsniveau og konkurrencedygtige priser.

Præcision er også bæredygtighed

Diagrammet nedenfor viser den stigende udvikling i antallet af bedrifter, herunder landmænd, der har taget præcisionsteknologi i brug de seneste 6 år.

Antal bedrifter

● Antal bedrifter, der anvender præcisionsteknologi
 ● Antal bedrifter, der anvender fotos fra satellitter eller droner som en del af præcisionsteknologi

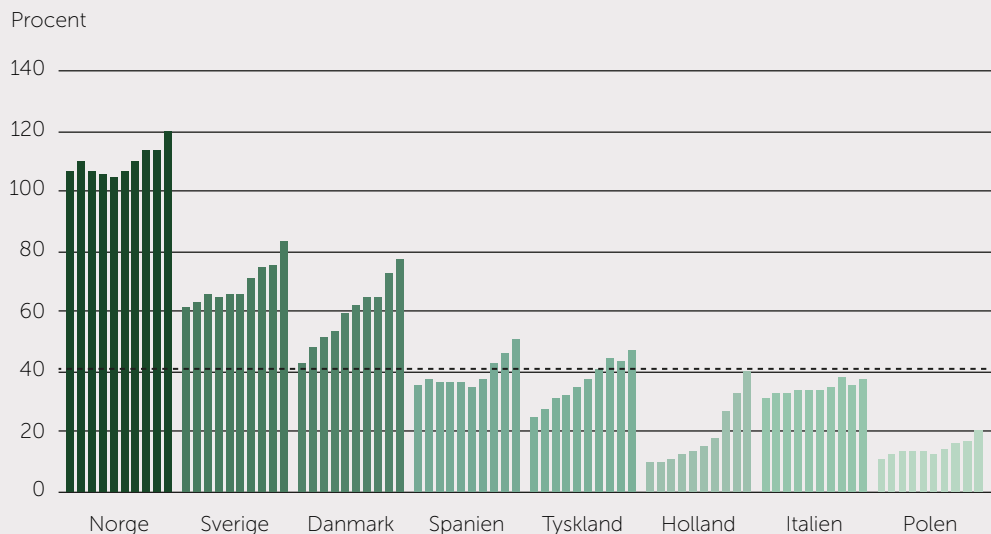
Kilde: Danmarks Statistik

Grøn energi dækker i stigende grad forbruget

Danmark er blandt de førende lande, når det gælder brugen af vedvarende energi, og har siden 2013 haft den største vækst i forbruget af el fra vedvarende energikilder.

Søjlediagrammet viser, at Danmark ligger foran mange af vores største handelspartnere i Europa. Vedvarende energi stammer fra naturlige kilder som vind, vand og sol, der konstant fornyes. Disse energikilder adskiller sig markant fra fossile brændstoffer som kul og olie, som både er begrænsede og udleder store mængder CO₂.

Vedvarende energikilders andel af elforbruget 2013-2022

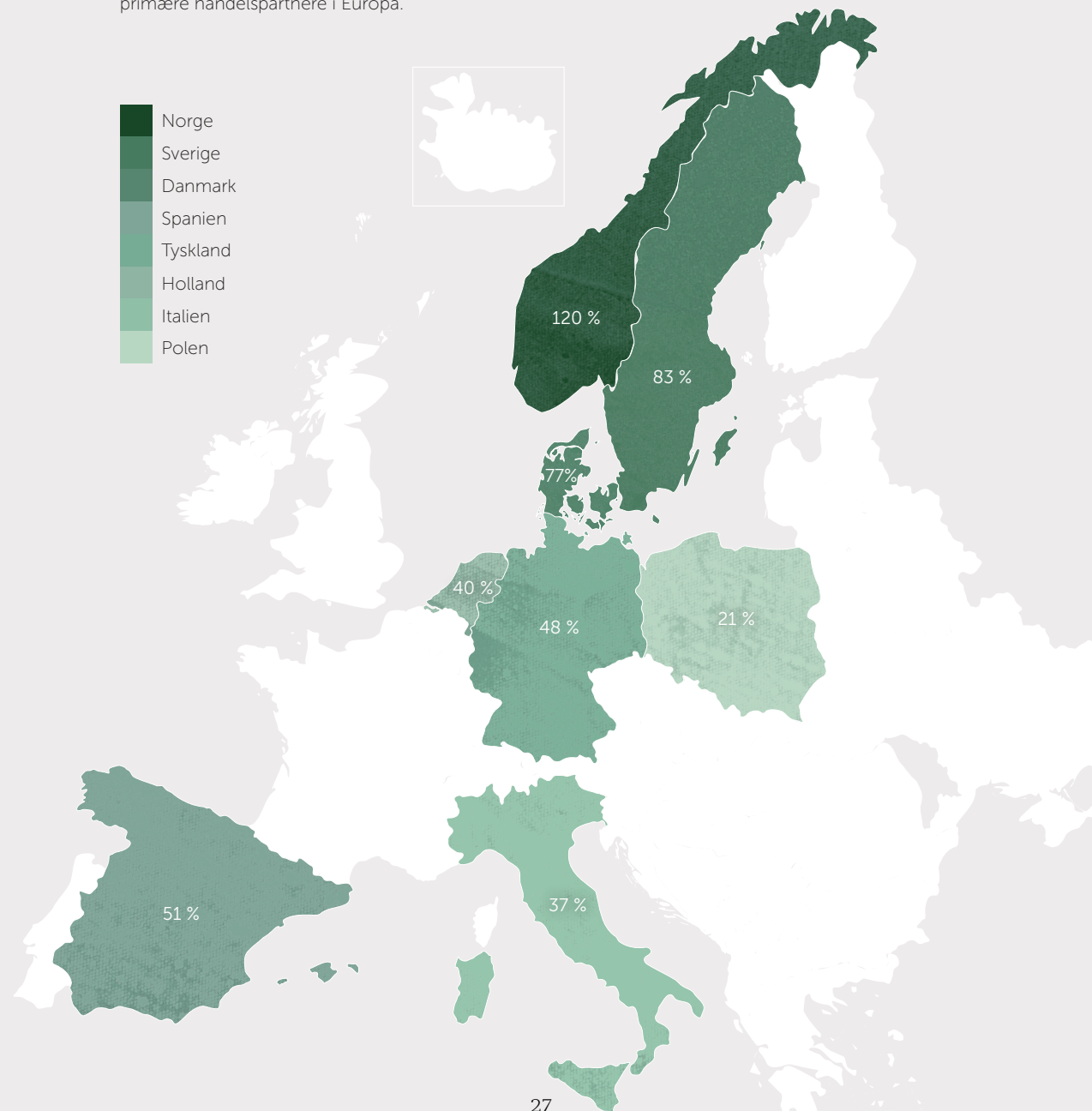

----- EU-27, 2022 Gennemsnit

Kilde: Eurostat

Grøn energi

Her ses hvor stor en andel af det samlede energiforbrug, der stammer fra vedvarende energikilder. Kortet er baseret på de nyeste data fra 2022 og viser Danmarks primære handelspartnere i Europa.

CASE

AUTOMATISERING

Hos Månsson dyrkes et bredt udvalg af økologiske grøntsager, som plantes, luges og høstes manuelt. Disse processer er dyre og gør det svært at konkurrere.

Løsningen var og er teknologi. I dag har Månsson blandt andet taget fuldautomatiske plantemaskiner, lugerobotter, en laserweeder og en infrarød scanner til sortering af løg i brug.

Investeringerne er nødvendige for at gøre arbejdet mere effektivt, og teknologierne skaber også et bedre arbejdsmiljø.

TEKNOLOGIER

Lugerobotter • Laserweeder
Infrarøde scannere

CASE

LUGEVOGNE DREVET AF SOLCELLER

Hos DanRoots bliver alle økologiske marker håndluget, da kemikalier ikke må anvendes i økologisk produktion.

Et bemærkelsesværdigt og ikke uvæsentligt regnestykke er, at én solcelle-lugevogn erstatter omkring 450 diseldrevne traktortimer gennem lugesæsonen.

DanRoots luger mere end 700 hektar og har i alt 12 lugevogne. De 12 solcelle-lugevogne erstatter dermed, hvad der svarer til 7,4 måneders uafbrudte diseldrevne traktortimer gennem en lugesæson.

CASE

KLIMAVENLIG SALATPRODUKTION

Nordic Greens dyrker salat uden pesticider og med stor respekt for klimaet. Den klimavenlige salatproduktion resulterer i op til 90 % mindre vandforbrug sammenlignet med frilandsdyrkning og op til 35 % mindre varmekonsum end ved traditionel drivhusproduktion.

Energien fra solceller dækker desuden al basisstrøm i produktionen i 9 af årets 12 måneder. Teknologien bag produktionen er imponerende, med fuldautomatiserede processer, der styres af AI og overvåges af avancerede systemer.

DET HANDLER OM MENNESKER

Produktionen af frugt og grønt er vigtig for Danmark. Kvaliteten af produkterne er høj, og mulighederne for at udvikle sammen med avlerne er større, når produktionen foregår lokalt.

Dansk frugt og grønt er af og til dyrere end det udenlandske. Det er der en grund til. Velfungerende overenskomster og et generelt højt lønniveau i Danmark afspejler sig i prisen.

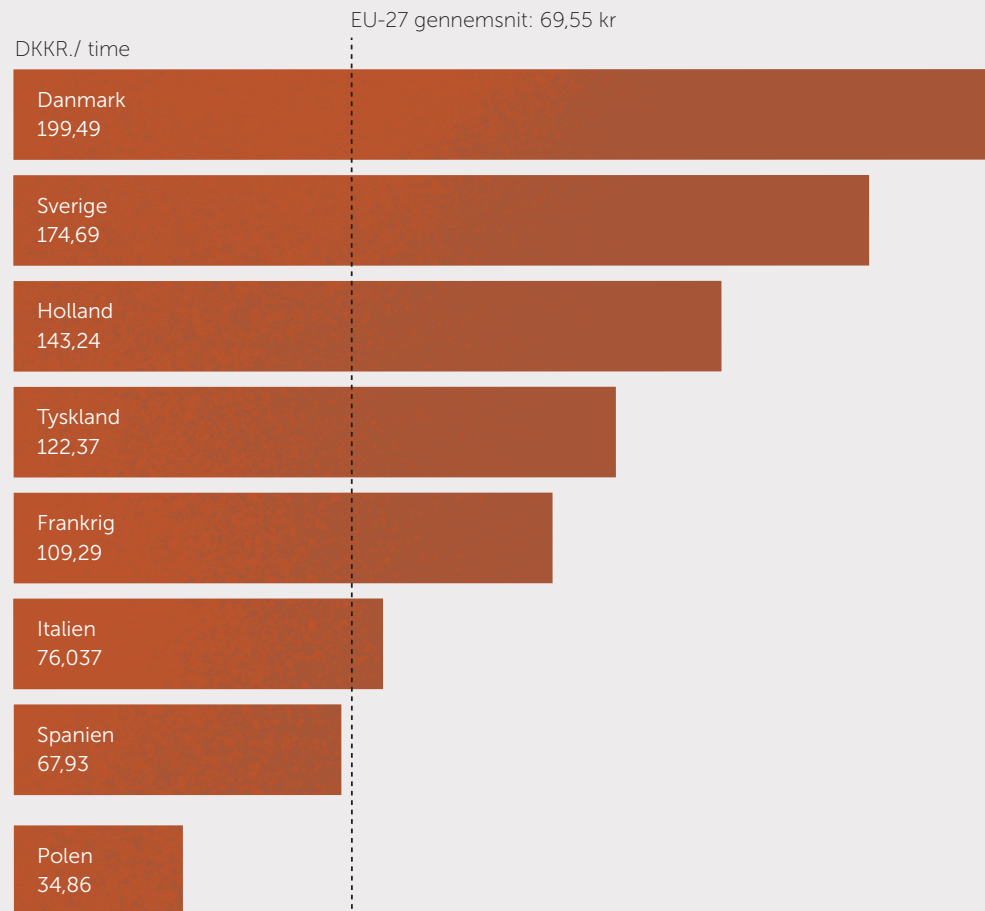
Når vi køber lokalt, køber vi derfor mere end bare produktet – vi er med til at sikre en fortsat produktion af frugt og grønt i nærområdet. Valget handler ikke kun om produktkvalitet.

Det handler også om at støtte sociale værdier og sikre anstændige lønninger og forhold for medarbejderne.

Hænder, der er det hele værd

Danmark ligger i toppen, når det kommer til lønninger i landbrugssektoren i Europa. De høje gennemsnitslønninger afspejler, at Danmark prioriterer gode arbejdsvilkår og værdsætter de ansatte i sektoren.

Gennemsnitlig timeløn i landbruget, 2021

Kilde: European Commission. EU Farm Economics Overview, data fra 2021, opdateret oktober 2023

”

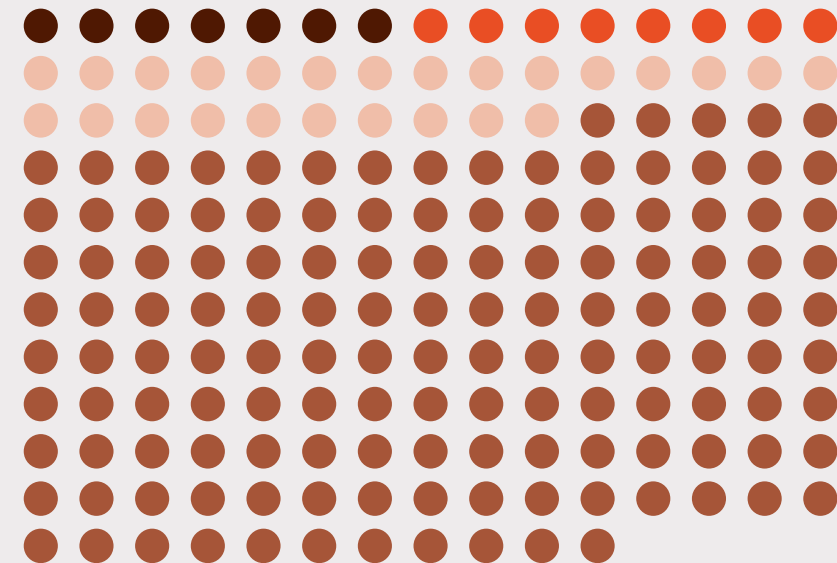
Vi har både certificeringer og årlige audits, og vi oplever, at der er styr på alle de vigtige sociale rettigheder, såsom sundhed, bolig m.m.

Kaspar Kamp, Senior Category Manager, Fruit & Vegetables, Salling Group

Gartnerierne tager ansvar

Gartnerisektoren i Danmark udviser social ansvarlighed ved at ansætte medarbejdere i støttet beskæftigelse. Af de 6.240 personer, der var ansat i sektoren i 2022, var 176 tilknyttet ordninger som løntilskud, fleksjob, skånejob og voksenlærlingeforbud. Disse ordninger giver personer, der ellers kunne have haft svært ved at finde arbejde, mulighed for at komme ind på arbejdsmarkedet og bidrage til sektoren.

Fordelingen af ordninger med personer i støttet beskæftigelse

● Skånejob   ● Voksenlærling
● Løntilskud   ● Fleksjob

Kilde: Landbrug & Fødevarer

”

Produktionen af frugt og grønt er med til at skabe vækst i lokalområdet. Det er vigtigt for landets kommuner og regioner, at vi med grønt erhvervet kan være sikre lokale arbejdspladser. Det er med til at understøtte livet på landet.

Lærke Kirstine Lund, Sektorchef for planter og planterige fødevarer,
Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

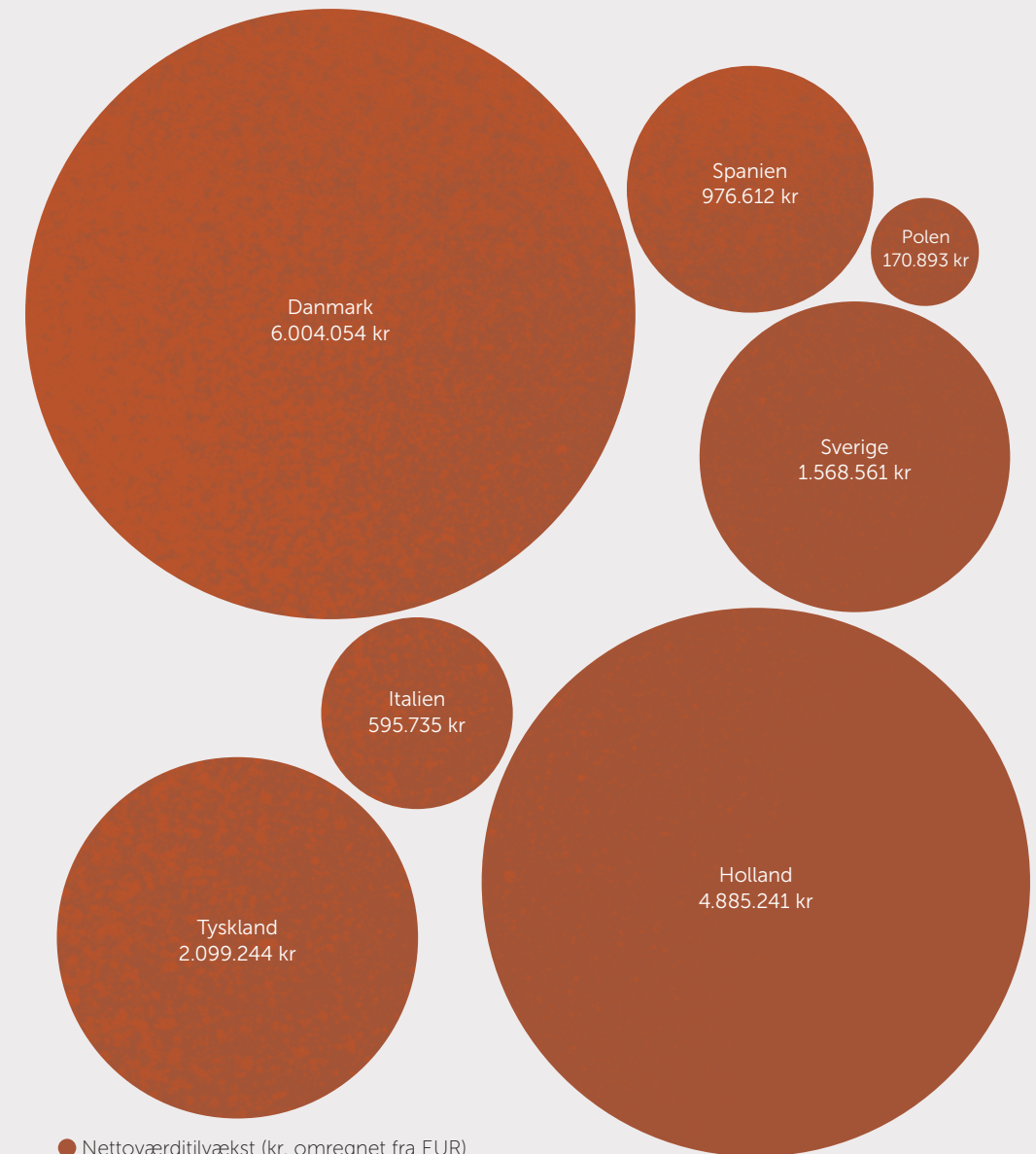
At give tilbage til samfundet

Danmark er blandt de bedste i EU, når det gælder værdiskabelse i gartnerisektoren. Den højere værdiskabelse i Danmark viser, at den danske gartnerisektor skaber stor værdi i produktionen af varer pr. bedrift sammenlignet med andre europæiske lande.

I 2021 havde Danmark en gennemsnitlig nettoværditilvækst på 6.004.054 kr pr. bedrift (omregnet fra EUR), hvilket er langt højere end i lande som Sverige, Spanien og Polen. Den høje værdiskabelse viser, at den danske gartnerisektor skaber stor økonomisk værdi pr. bedrift og udnytter sine ressourcer effektivt.

Så meget værdi skabes i gartnerisektoren (nettoværditilvækst)

Den højere værdiskabelse i Danmark viser, at den danske gartnerisektor skaber stor værdi i produktionen af varer pr. bedrift sammenlignet med andre europæiske lande.

● Nettoværditilvækst (kr, omregnet fra EUR)

Kilde: Farm Economy Focus, European Commission, 2021

CASE

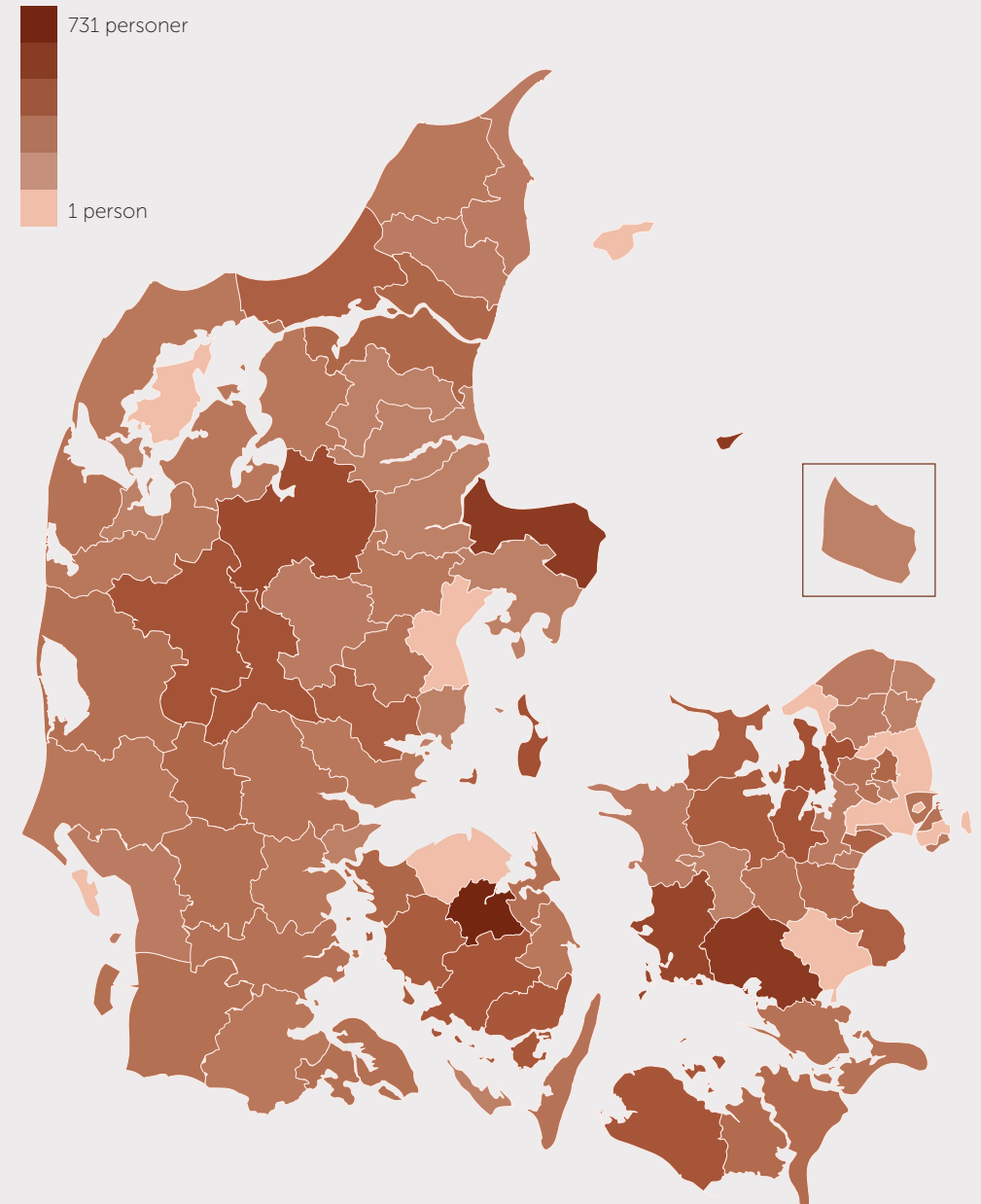
LOKAL & SOCIAL GEVINST

Thorsbjerggaard har sammen med lokale ildsjæle afholdt en årlig græskarfestival de seneste år. Den populære festival hylder græskarens mange anvendelsesmuligheder og tiltrækker både lokale og turister. På den måde er festivalen med til at fremme et aktivt og engageret lokalsamfund.

FOKUSOMRÅDER

Lokalsamfund • Turisme
Økonomi

Gartnerisektoren har ansatte i hele landet

Kilde: Landbrug & Fødevarer baseret på Danmarks Statistik

HER ER DET GRØNT, DER DYRKES MEST I DANMARK

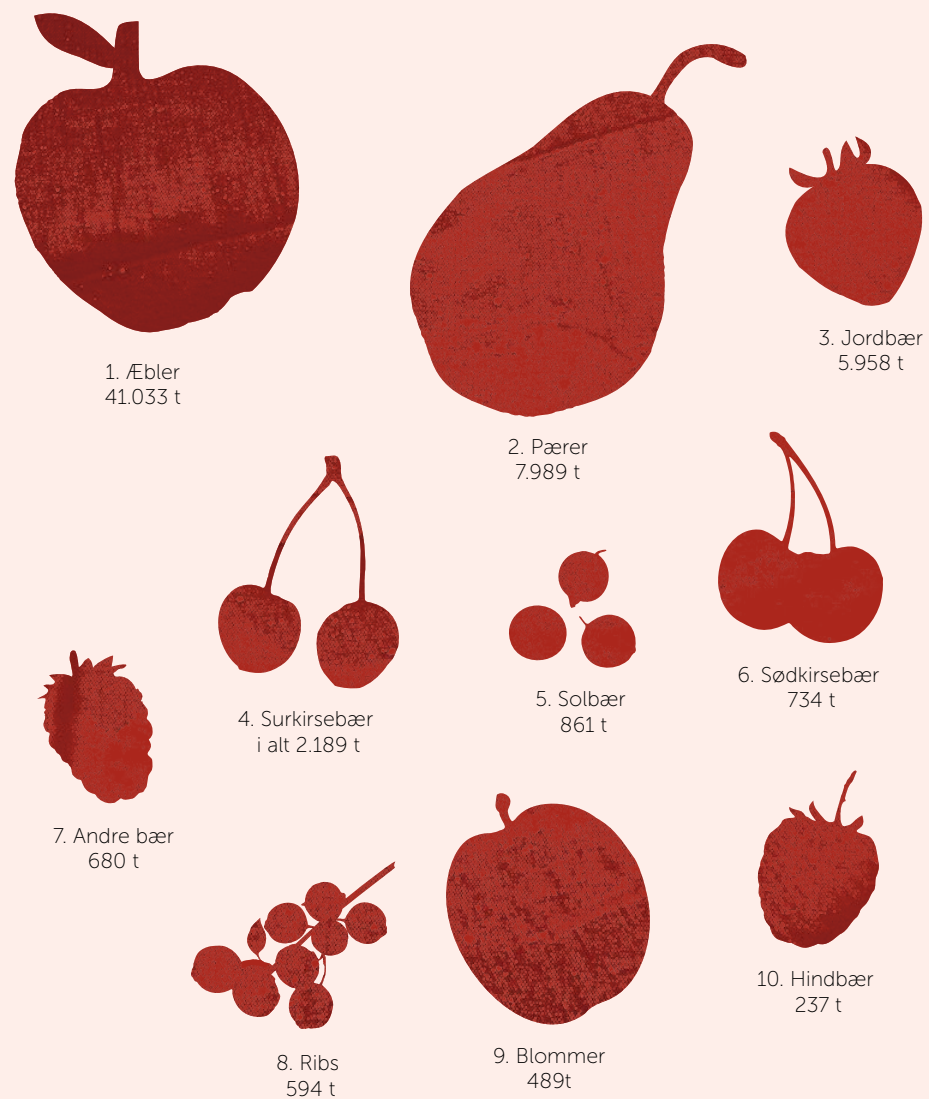
TOP 10 GRØNTSAGER

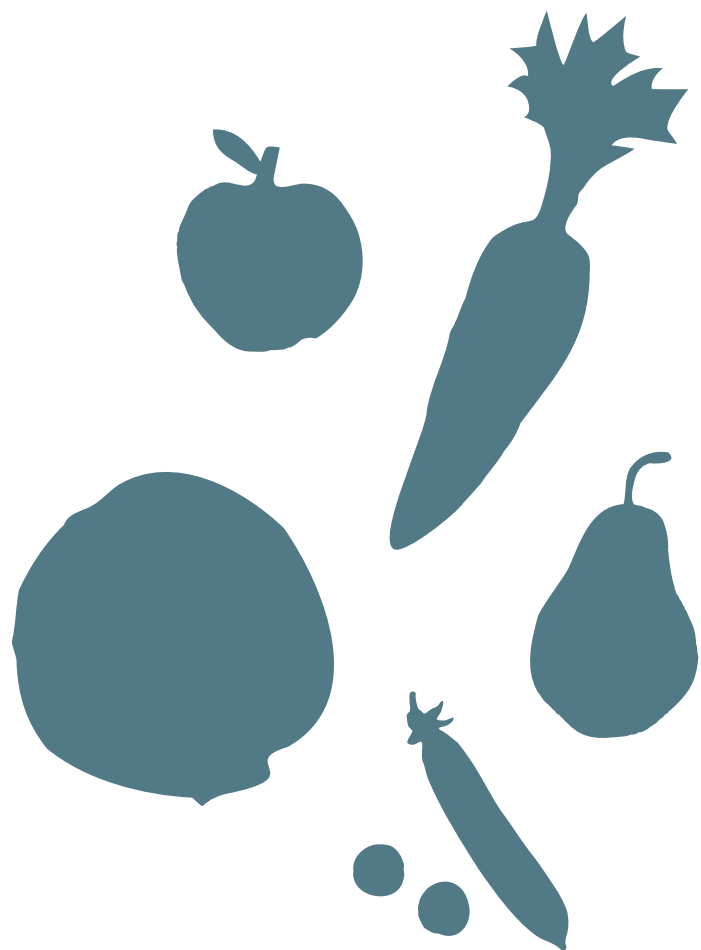
Kilde: Danmarks Statistik

HER ER DE FRUGTER OG BÆR, DER DYRKES MEST I DANMARK

TOP 10 FRUGT & BÆR

Kilde: Danmarks Statistik

Landbrug & Fødevarer og Dansk Gartneri, 2024

Axeltorv 3, 1620 København V

Tak til Produktionsafgiftsfonden for frugt og gartneriprodukter

Digital version: Downloades fra goderaaavarer.dk

Redaktion:

Lærke Kirstine Lund
Sektorchef for planter og planterige fødevarer
Landbrug & Fødevarer, F.m.b.A.
lld@lf.dk

Design & Layout: Braulein

”

Den danske produktion af frugt og grønt handler ikke kun om fødevarer. Produktionen handler også om at styrke de værdier, der er væsentlige for vores samfund og kommende generationer.

Ved at bevare og styrke den danske produktion af frugt og grønt investerer vi ikke kun i vores økonomi, men også i vores miljø, sociale velfærd og nationale identitet.

Peter Larsen-Ledet, Direktør i Dansk Gartneri

Landbrug & Fødevarer

